

CUPRINS

Abrevieri.....	5
----------------	---

CURSUL 1

NOȚIUNI GENERALE DESPRE PROCLAMAREA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI.....

7

1. Consiliul Europei și proclamarea drepturilor omului.....	7
2. Curtea Europeană a Drepturilor Omului.....	9
2.1. Organizarea și funcționarea Curții.....	10
2.2. Procedura în fața Curții.....	11
2.3. Executarea hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului.....	14
3. Alte proceduri speciale.....	18
3.1. Măsurile provizorii.....	18
3.2. Procedura hotărârii pilot.....	19

CURSUL 2

NOȚIUNI GENERALE PRIVIND DREPTUL LA ACȚIUNE

ÎN FAȚA CURȚII EUROPENE A DREPTURILOR OMULUI.....

23

1. Titularii acțiunii.....	23
2. Calitatea de victimă.....	23
3. Condițiile de admisibilitate.....	26
3.1. Generalități.....	26
3.2. Epuizarea căilor de recurs intern.....	27
3.3. Respectarea termenului de 6 luni.....	28
3.3.1. Data de la care începe să curgă termenul de 6 luni.....	29
3.4. Cererea să nu fie anonimă.....	30
3.5. <i>Non bis in idem</i>	30
3.5.1. Cererile redundante.....	30
3.5.2. Cererea să nu fi fost supusă unei alte jurisdicții internaționale.....	31
3.6. Cererea abuzivă.....	31
3.7. Incompatibilitatea cererii cu dispozițiile Convenției sau ale Protocoloalelor sale.....	32
3.8. Cererea să nu fie vădit nefondată.....	33
3.9. Criteriul prejudiciului minim (prejudiciul nesemnificativ).....	34
4. Principii directoare și metode de interpretare.....	34
4.1. Aplicarea directă a Convenției.....	34
4.2. Principiul subsidiarității.....	35
4.3. Marja națională de apreciere.....	36
4.4. Caracterul efectiv al drepturilor garantate și interpretarea dinamică și evolutivă a prevederilor Convenției.....	36
4.5. Interpretarea autonomă a dispozițiilor Convenției.....	37

CURSUL 3

DREPTUL LA VIAȚĂ	39
1. Generalități	39
2. Titularii dreptului la viață. Persoanele care pot sesiza Curtea.....	40
3. Probleme speciale privind dreptul la viață. Limitele temporale ale dreptului la viață.....	41
4. Dreptul de a muri. Euthanasia. Moartea medical asistată.....	41
5. Obligațiile ce revin statelor în baza art. 2 din Convenție.....	42
5.1. Obligațiile pozitive	42
5.2. Obligația de prevenire	43
5.3. Obligația procedurală de a efectua o anchetă efectivă.....	45
6. Limitări ale dreptului la viață	47
6.1. Pedepsa capitală.....	47
6.2. Recurgerea la forța letală.....	48

CURSUL 4

INTERZICEREA TORTURII ȘI A PEDEPSELOR SAU TRATAMENTELOR INUMANE SAU DEGRADANTE	51
1. Noțiuni și caracterizare	51
2. Nivelul de gravitate	52
3. Tortura	52
4. Tratamentele inumane	53
5. Pedepse inumane sau degradante.....	57
6. Tratamentele degradante.....	58
7. Sarcina probei în caz de tortură, tratamente inumane sau degradante.....	62
8. Obligațiile autorităților statale ce decurg din art. 3	63
8.1. Obligația de a preveni actele contrare art. 3	63
8.2. Obligația de a efectua o anchetă efectivă	63
9. Comitetul pentru Prevenirea Torturii.....	64
9.1. Constatările Comitetului pentru Prevenirea Torturii privind România	66

CURSUL 5

INTERZICEREA SCLAVIEI ȘI A MUNCII FORȚATE	67
1. Noțiuni generale	67
2. Interzicerea sclaviei și a aservirii.....	67
2.1. Sclavia și aservirea. Noțiune	67
3. Interdicția muncii forțate sau obligatorii	68
4. Obligații pozitive	69
5. Limite ale noțiunilor de „muncă forțată sau obligatorie”	69

CURSUL 6

DREPTUL LA LIBERTATE ȘI LA SIGURANȚĂ	72
1. Noțiuni și caracterizare	73
2. Privarea de libertate	73
3. Privarea de libertate licită (regularitatea detenției).....	75

4. Privările de libertate permise de art. 5 par. 1 din Convenție	76
5. Garanțiile persoanelor private de libertate.....	84
5.1. Dreptul de a fi informat asupra motivelor arestării	84
5.2. Dreptul de a fi prezentat în fața unui magistrat	85
5.3. Dreptul persoanei private de libertate la un „recurs” în fața unui tribunal.....	91
5.4. Dreptul la reparație în caz de detenție ilegală	92

CURSUL 7

DREPTUL LA UN PROCES ECHITABIL	94
1. Noțiune și caracterizare	94
2. Domeniul de aplicare.....	95
3. Beneficiarii garanțiilor prevăzute de art. 6 par. 1	95
4. Instanțele în fața cărora se aplică art. 6	95
4.1. Drepturile și obligațiile cu caracter civil	96
4.1.1. Noțiunea de „contestație ce poartă asupra”	96
4.1.2. Noțiunea de „drepturi și obligații”	97
4.1.3. Noțiunea „cu caracter civil”	97
4.2. Noțiunea de „acuzatie în materie penală”	101
4.2.1. Noțiunea de „acuzatie”	101
4.2.2. Noțiunea de „materie penală”	101
5. Garanțiile procesului echitabil.....	104
5.1. Dreptul de acces la instanță	104
5.1.1. Exigențele dreptului de acces la instanță	105
5.1.2. Dreptul de acces la instanță – drept concret și efectiv	105
5.1.3. Renunțarea la accesul la justiție	107
5.1.4. Limitări legitime	107
5.2. Garanții privitoare la instanță	109
5.2.1. Dreptul la un tribunal independent și imparțial stabilit prin lege.....	109
5.3. Garanțiile procedurale.....	113
5.3.1. Dreptul la un proces echitabil	113
5.3.2. Egalitatea armelor și contradictorialitatea	113
5.4. Publicitatea procesului	116
5.5. Termenul rezonabil (durata procedurii).....	117
5.5.1. Determinarea duratei procedurii	118
5.5.2. Aprecierea termenului rezonabil.....	119
5.5.3. Dreptul la un recurs intern	121
5.6. Prezumția de nevinovăție	122
5.7. Administrarea probelor.....	124
5.7.1. Martorii	124
5.7.2. Expertizele	125
5.7.3. Folosirea martorilor anonimi și a agenților provocatori	125
5.7.4. Probele ilegale.....	126
5.8. Motivarea hotărârilor judecătorești	127
5.9. Dreptul de a compărea personal în instanță.....	127
5.10. Dreptul la tăcere și dreptul de a nu se autoincrimina	129

5.11. Alte probleme legate de judecarea echitabilă a unei cauze	130
6. Garanții specifice acordate acuzatului într-un proces penal	130
6.1. Dreptul de a fi informat cu privire la natura acuzației	130
6.2. Dreptul persoanei acuzate de a dispune de timpul și facilitățile necesare apărării	131
6.3. Dreptul la apărare	133
6.3.1. Dreptul de a se apăra singur	134
6.3.2. Dreptul de a fi asistat de un avocat ales	134
6.3.3. Dreptul la asistență gratuită	135
6.4. Dreptul acuzatului de a interoga martorii din proces	136
6.4.1. Dreptul de a pune întrebări martorilor acuzației	136
6.4.2. Dreptul de a cita și de a audia martorii apărării	137
6.5. Dreptul de a fi asistat gratuit de un interpret	138

CURSUL 8

NICIO PEDEAPSĂ FĂRĂ LEGE	139
1. Noțiune și caracterizare	139
2. Principiul legalității incriminării și pedepselor	139
2.1. Domeniul de aplicare	140
2.2. Noțiunea de „legalitate”	140
3. Principiul neretroactivității legii penale	141
4. Excepție de la principiul neretroactivității legii penale	142

CURSUL 9

DREPTUL LA VIAȚĂ PRIVATĂ	143
1. Noțiune și caracterizare	143
2. Viața privată	144
2.1. Dreptul la viață privată personală	144
2.2. Dreptul la viață privată socială	148
2.3. Dreptul la un mediu înconjurător sănătos	149
3. Dreptul la viață de familie	150
4. Dreptul la domiciliu	155
5. Respectarea dreptului la corespondență	156
6. Ingerința în exercitarea drepturilor garantate de art. 8 din Convenție	157
6.1. Condițiile ingerinței	158

CURSUL 10

LIBERTATEA DE GÂNDIRE, DE CONȘTIINȚĂ ȘI DE RELIGIE	163
1. Noțiune și caracterizare	163
2. Titularii drepturilor prevăzute de art. 9	163
3. Libertatea de gândire	164
4. Libertatea de conștiință	164
5. Libertatea religioasă	165
6. Raportul dintre religie și stat	166
7. Relațiile dintre cult și membrii săi	167
8. Libertatea de manifestare a religiei și a convingerilor religioase	167

9. Aplicații practice	168
10. Limite ale drepturilor prevăzute de art. 9	169
CURSUL 11	
LIBERTATEA DE EXPRIMARE	171
1. Noțiune și caracterizare	171
2. Libertatea de opinie	172
3. Libertatea de informare	172
4. Domeniul de aplicare al art. 10.....	173
5. Libertatea de exprimare și presa.....	173
6. Regimul de autorizare.....	174
7. Îndatoriri și responsabilități.....	175
8. Protecția surselor	176
9. Libertatea de exprimare și Internetul.....	176
10. Libertatea de exprimare și dezbateră politică	177
11. Libertatea de exprimare și administrarea justiției.....	178
12. Obligațiile statelor în baza art. 10.....	180
13. Limitele libertății de exprimare	180
13.1. Noțiunea de ingerință	181
13.2. Ingerința să fie prevăzută de lege.....	182
13.3. Ingerința să urmărească un scop legitim	183
13.4. Ingerința să fie necesară într-o societate democratică.....	183
13.5. Proporționalitatea ingerinței.....	184
CURSUL 12	
DREPTUL LA NEDISCRIMINARE	188
1. Noțiune și caracterizare	188
2. Motivele de discriminare.....	189
3. Condițiile discriminării.....	189
CURSUL 13	
DREPTUL DE PROPRIETATE.....	194
1. Noțiuni generale	194
2. Noțiunea de bun.....	195
2.1. Noțiunea de „speranță legitimă”.....	196
2.2. Aplicații practice	196
2.2.1. Speranța legitimă bazată pe un act juridic	196
2.2.2. Speranța legitimă bazată pe o prevedere legală	197
2.2.3. Jurisprudența instanțelor ca bază a speranței legitime	197
3. Limitări ale dreptului de proprietate.....	198
4. Privarea de proprietate.....	198
4.1. Condițiile privării de proprietate	199
4.1.1. Privarea de proprietate trebuie să fie prevăzută de lege (legalitatea privării de proprietate).....	200
4.1.2. Privarea de proprietate să fie făcută pentru un interes de utilitate publică.....	200

4.1.3. Privarea de proprietate să fie conformă normelor de drept internațional.....	200
4.1.4. Acordarea unei indemnizații.....	201
5. Exercițarea folosinței bunurilor conform interesului general.....	202
6. Proportionalitatea.....	203
7. Restituirea bunurilor preluate de fostele state totalitare.....	204
ANEXE	
Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	206
Protocolul adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	220
Protocolul nr. 4 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	222
Protocolul nr. 6 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	224
Protocolul nr. 7 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	226
Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	229
Protocolul nr. 13 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	231
Protocolul nr. 15 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	234
Protocolul nr. 16 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.....	236
Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.....	239
Protocolul nr. 1 la Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.....	234
Protocolul nr. 2 la Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.....	236
Bibliografie.....	247